

มติคณะรัฐมนตรี 2 มิถุนายน 2569

เรื่อง พิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (Second Protocol to Amend the ASEAN Trade in Goods Agreement)

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์ (พณ.) เสนอ ดังนี้

1. เห็นชอบพิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (Second Protocol to Amend the ASEAN Trade in Goods Agreement) (ATIGA) และเอกสารแนบท้าย ซึ่งได้มีการลงนามแล้วตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2568

2. อนุมัติให้ พณ. นำพิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลง ATIGA และเอกสารแนบท้ายที่ได้มีการลงนามแล้วเสนอรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 178 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฯ

3. มอบหมายกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) ดำเนินการนำส่งสัตยาบันสารของพิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลง ATIGA ให้แก่เลขาธิการอาเซียนเพื่อรับทราบการให้สัตยาบันพิธีสารดังกล่าว เมื่อรัฐสภามีมติเห็นชอบตามข้อ 2 แล้ว

4. มอบหมายกรมการค้าต่างประเทศและกรมศุลกากรดำเนินการออกประกาศที่เกี่ยวข้องเพื่อให้พิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลง ATIGA มีผลใช้บังคับภายใน 18 เดือนหลังจากประเทศสมาชิกอาเซียนลงนามร่างพิธีสารดังกล่าว โดยใน 18 เดือนนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศจะต้องดำเนินการกระบวนกรภายในที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จ

สาระสำคัญของเรื่อง

1. ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement : ATIGA) ได้ปรับปรุงมาจากความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีศุลกากรที่เท่ากัน (Common Effective Preferential Tariff: CEPT) ของอาเซียน หรือ ASEAN Free Trade Area-Common Effective Preferential Tariff (AFTA CEPT) ซึ่งมีผลใช้บังคับสำหรับประเทศไทยมาตั้งแต่ปี 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดในด้านการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ครอบคลุม ทั้งการลดภาษีสินค้า มาตรการที่มีใช้ภาษี การอำนวยความสะดวกทางการค้า กระบวนการด้านศุลกากรและกฎระเบียบทางเทคนิคที่เป็นอุปสรรคทางการค้า ต่อมาในปี 2568 คณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียนเห็นชอบการเจรจายกระดับความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (Upgraded ATIGA) จึงได้มีการจัดทำร่างพิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (Second Protocol to Amend the ASEAN Trade in Goods Agreement : ATIGA) โดยประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศได้ลงนามในพิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลง ATIGA และเอกสารแนบท้ายครบถ้วนแล้ว เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2568 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2568

2. พิธีสารฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขความตกลง ATIGA ตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ เป็นการเจรจายกระดับความตกลง ATIGA โดยการปรับปรุงความตกลง ATIGA ฉบับเดิมทั้งฉบับในบทต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์การค้าในปัจจุบัน รวมทั้งมีความสอดคล้อง กับความตกลงการค้าเสรี (FTA) สมัยใหม่ เช่น ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งในรูปแบบมาตรการทางภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษี ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เนื้อหาของความตกลง จำนวน 17 บท และภาคผนวก จำนวน 2 ภาคผนวก มีการจัดทำ**บทบัญญัติใหม่** จำนวน 6 บท **ปรับเพิ่มเนื้อหาจากเดิม** จำนวน 8 บท และ 1 ภาคผนวก และ**คงเนื้อหาเดิม** จำนวน 3 บทและ 1 ภาคผนวก เพื่อแนบเป็นเอกสารแนบท้าย (Appendix) ของความตกลงฉบับนี้ (ความตกลงฉบับนี้ไม่มีการจัดทำข้อสงวน) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

2.1 **บทบัญญัติใหม่ จำนวน 6 บท ได้แก่** 1) **บทวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย** เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศสมาชิก รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และจัดทำแพลตฟอร์มข้อมูลสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงได้ง่าย 2) **บทความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ** เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและวิชาการเพื่อเพิ่มประโยชน์จากความตกลง โดยการจัดการโครงการ (Work Programme) เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค และการเข้าถึงข้อมูล 3) **บทการค้าในสถานการณ์วิกฤตด้านมนุษยธรรม** เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก รวมถึงเสริมสร้างความโปร่งใสและคาดการณ์ได้ทางการค้า ในช่วงสถานการณ์วิกฤต 4) **บทการค้าและ**

มติคณะรัฐมนตรี 2 มิถุนายน 2569

สิ่งแวดลอม เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือทางการค้าและสิ่งแวดลอม ทั้งด้านนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อกำกับการดูแลสิ่งแวดลอมที่เกี่ยวข้องกับการค้า 5) บทการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในเรื่องการไหลเวียนของสินค้าและการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน ระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวทางปฏิบัติที่ดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน 6) บทความโปร่งใส เป็นการเผยแพร่กฎระเบียบของประเทศสมาชิกเพื่อความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลกฎระเบียบผ่านอินเทอร์เน็ต

2.2 บทบัญญัติที่ปรับเปลี่ยน จำนวน 8 บท และ 1 ภาคผนวก ได้แก่ 1) บทการปฏิบัติ เยี่ยงคนชาติและการเข้าสู่ตลาด โดยใช้ความตกลง RCEP เป็นพื้นฐาน จากเดิม ที่เนื้อหามุ่งเน้นการเปิดเสรีด้านอัตราอากรศุลกากรและการแก้ไขอุปสรรคการค้าจากมาตรการที่มีโทษภาษีเป็นหลัก เป็นการปรับปรุงให้มีเนื้อหาในประเด็น เช่น มาตรการจำกัดการส่งออกสินค้าอาหารและเกษตรและสินค้าที่ผ่านการใช้งานมาแล้วแต่มีการนำกลับมาปรับปรุงแปรสภาพให้มีคุณสมบัติเหมือนของใหม่ (Remanufactured Goods) (โดยข้อบทนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับ การเปิดตลาดเนื่องจากไม่มีการลดและยกเลิกอากรศุลกากร โดยจะผูกพันเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน และจะยังไม่ถูกบังคับใช้สำหรับ 7 รัฐ ได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว เมียนมา ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม โดยรัฐสมาชิกกลุ่มนี้จะหารือเพื่อพิจารณาว่าจะบังคับใช้ข้อบทนี้หรือไม่ และหากจะบังคับใช้ข้อบทจะเป็นไปในลักษณะใดภายใน 5 ปี หลังจากที่มีความตกลงฯ มีผลใช้บังคับ) 2) บทกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า จากเดิมที่มีเนื้อหาข้อผูกพันด้านกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าในรูปแบบดั้งเดิม ได้มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหา เช่น การเพิ่มเกณฑ์ Produced Exclusively (PE) ซึ่งเป็น **หลักการใช้วัตถุดิบทั้งหมดจากภายในกลุ่มรัฐสมาชิก** ภายใต้หลักการนี้สินค้าจะได้ถิ่นกำเนิด เมื่อสินค้านั้นมีการผลิตภายในรัฐสมาชิก โดยใช้วัสดุที่ได้ถิ่นกำเนิดของรัฐสมาชิกรัฐหนึ่งหรือมากกว่าในความตกลงเดียวกันทั้งหมดเท่านั้น การอนุญาตให้ผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตสามารถจัดทำคำรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Origin Declaration) ได้ จากเดิมที่กำหนดให้ทำได้เฉพาะผู้ส่งออกที่ได้รับการรับรองเท่านั้น และการกำหนดให้มีการใช้หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Form D) อย่างเต็มรูปแบบ 3) บทพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า จากเดิมที่เนื้อหามุ่งเน้นไปที่พิธีการศุลกากร ได้มีการปรับโครงสร้างและเพิ่มเนื้อหาในเรื่องการอำนวยความสะดวกทางการค้าและพิธีการศุลกากร ในลักษณะที่มีเนื้อหา พื้นฐานสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าภายใต้ WTO และเพิ่มเนื้อหาในประเด็น เช่น การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ และการเผยแพร่ข้อมูลอย่างโปร่งใส 4) บทมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) ได้มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหา เช่น ความโปร่งใส ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการดำเนินมาตรการด้าน SPS ซึ่งรวมไปถึงการยอมรับใบรับรอง SPS ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เทียบเท่ากับใบรับรองกระดาษ 5) บทมาตรฐานกฎระเบียบทางเทคนิค และกระบวนการตรวจสอบและรับรอง ได้มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหา เช่น สนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพิ่มความโปร่งใสในการแจ้งกฎระเบียบทางเทคนิค กำหนดให้มีการหารือทางเทคนิค เพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติตามพันธกรณี 6) บทมาตรการเยียวยาทางการค้า ได้มีการเปิดโอกาสให้มีการหารือในประเด็นที่เกิดจากการไต่สวนมาตรการเยียวยาทางการค้า และการกำหนดให้มีกิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ 7) บทการจัดการสถาบัน เป็นการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการและคณะทำงานที่เกี่ยวข้องภายใต้ความตกลง ATIGA รวมถึงการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน 8) บทการระงับข้อพิพาท จากเดิมที่มีเนื้อหามุ่งเน้นไปที่การระงับข้อพิพาทผ่านกลไกระงับข้อพิพาทภายใต้พิธีสารว่าด้วยกลไกการระงับข้อพิพาทด้านเศรษฐกิจของอาเซียน (พิธีสาร EDSM) ได้มีการปรับเนื้อหา โดยการเพิ่มกลไกทางเลือกในการหาข้อยุติต่อกรณีพิพาททางการค้าในลักษณะที่ดำเนินการได้ง่าย ลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และลดนัยทางการเมืองเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท และ **ภาคผนวก 1** ตารางข้อผูกพันทางภาษี มีการปรับตารางข้อผูกพันทางภาษีให้สอดคล้องกับพันธกรณีใหม่ด้านการลดและยกเลิกอากรศุลกากรเพิ่มเติม โดยรัฐสมาชิกอาเซียน 9 รัฐ (ยกเว้นสิงคโปร์ ที่มีการลดอัตราอากรเหลือร้อยละ 0 แล้วทุกรายการ) ได้มีการลดหรือยกเลิกอากรเพิ่มเติมสำหรับสินค้าบางรายการ ซึ่งเป็นไปในรูปแบบสมัครใจและเป็นไปในเชิงสัญลักษณ์ เช่น มาเลเซียได้ยกเว้นอากรเพิ่มเติมในสินค้าผลไม้ เวียดนามได้ยกเว้นอากรสินค้าสัตว์ปีกเลี้ยงมีชีวิต โดยในส่วนของไทยเป็นการลดอัตราอากรสินค้า 1 รายการ คือ สินค้าดอกคาร์เนชั่น (พิกัด 0603.12.00) โดยเป็นการลดอัตราอากรจากร้อยละ 5 เหลือร้อยละ 4 (ปัจจุบันไทยมีการยกเว้นอากรสำหรับสินค้าดอกคาร์เนชั่นให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนภายใต้ความตกลงการค้าเสรีฉบับอื่นอยู่แล้ว โดยไทยได้มีการยกเว้นอากรสำหรับสินค้า

มติคณะรัฐมนตรี 2 มิถุนายน 2569

ดังกล่าวภายใต้กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน และไทยยังได้ผูกพันที่จะยกเว้นอากรสำหรับสินค้าดังกล่าวในปี 2571 ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ฮ่องกง ด้วย **ดังนั้น การลดอากรสำหรับสินค้าดอกคาร์เนชั่น ภายใต้พิธีสารฉบับนี้ จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของสินค้านำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียน)**

2.3 บทบัญญัติคงเนื้อหาเดิม จำนวน 3 บท และ 1 ภาคผนวก ได้แก่ 1) บทคำนิยามทั่วไปและบทบัญญัติเบื้องต้น 2) บทข้อยกเว้นด้านความมั่นคงและบททั่วไป 3) บทบัญญัติสุดท้าย และ**ภาคผนวก 2** รายชื่อความตกลงที่ถูกแทนที่โดยความตกลงฉบับนี้ เช่น ความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Common Effective Preferential Tariff: CEPT)

3. การผูกพันของไทยภายใต้พิธีสารฉบับนี้จะทำให้ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์เพิ่มเติม ซึ่งเป็น**การช่วยลดอุปสรรคทางการค้าจากมาตรการที่มีใช้ภาษี** โดยสามารถเข้าถึงกฎระเบียบ/มาตรการที่ใช้ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์วิกฤต การจัดทำกลไกการหารือระหว่างประเทศสมาชิกที่มีขั้นตอนและกำหนดเวลาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคระหว่างประเทศสมาชิก (เดิมที่เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลด้านการค้าผ่านอินเทอร์เน็ตเฉพาะในสถานการณ์ปกติ และมีกลไกการดำเนินงานด้านการลดอุปสรรคจากมาตรการที่มีใช้ภาษีที่ยังขาดความชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินงานและแนวทาง) **มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้ครอบคลุมการดำเนินการด้านการค้าสินค้าภายใต้อาเซียนมากขึ้น จากเดิมที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพียงด้านศุลกากร รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือเกี่ยวกับการค้าและสิ่งแวดล้อมทั้งด้านนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อกำกับการดูแลสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการค้า เพื่อให้นำไปสู่การส่งเสริมการใช้วัสดุได้อย่างคุ้มค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง จากเดิมที่อาเซียนไม่มีพันธกรณีเกี่ยวกับความร่วมมือในเรื่องดังกล่าว**

4. ในการเจรจากระดับความตกลง ATIGA ของไทย กระทรวงพาณิชย์ได้จัดประชุมเพื่อพิจารณาจัดทำท่าทีของไทยกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคเอกชนในช่วงการเจรจากระดับความตกลง ATIGA จนได้ข้อสรุปของร่างพิธีสารฯ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม**ไม่มีข้อขัดข้อง** อย่างไรก็ตาม กระทรวงพาณิชย์ได้มีการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึง**กระบวนการภายในประเทศที่ต้องดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีของพิธีสารฯ ซึ่งกรมศุลกากรและกรมการค้าต่างประเทศแจ้งว่ามีกระบวนการภายในที่ต้องดำเนินการเพื่อออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวม 3 ฉบับ ได้แก่ 1) ประกาศกรมการค้าต่างประเทศเพื่อรองรับการออกหลักฐานรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลง ATIGA 2) ประกาศกรมศุลกากรและคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และ 3) ประกาศกระทรวงการคลังเพื่อแก้ไขอัตราอากรของสินค้าดอกคาร์เนชั่น ให้เป็นไปตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (คาดว่าใช้เวลาในการดำเนินการ 2 - 6 เดือน)**

5. พิธีสารฯ **จะมีผลใช้บังคับภายใน 18 เดือน** หลังจากประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศลงนามในร่างพิธีสารฯ (ปัจจุบันทุกประเทศลงนามครบแล้วเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2568 **ซึ่งจะมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 มิถุนายน 2570**) และประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศจะต้องดำเนินการภายในที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะได้มีการลงนามในพิธีสารฯ และเอกสารแนบท้ายแล้ว แต่เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2568 ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม 2568 จึงไม่สามารถเสนอพิธีสารฯ และเอกสารแนบท้าย ไปเพื่อรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบพิธีสารฯ และเอกสารแนบท้ายตามมาตรา 178 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไปได้ กระทรวงพาณิชย์จึงได้เสนอพิธีสารฯ และเอกสารแนบท้าย มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อส่งพิธีสารฯ และเอกสารแนบท้าย ที่มีการลงนามแล้วเสนอรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงจะดำเนินการเพื่อแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันตามพิธีสารฯ ต่อไป